

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ  
**Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**  
ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020  
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

**ΘΕΜΑ Α1**

- α. «ΓΣΕΕ»:** Στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι πιέσεις που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία, η εμπλοκή της σε διεθνείς υποθέσεις και ο αντίκτυπος της ρωσικής επανάστασης οδήγησαν το εργατικό και το σοσιαλιστικό κίνημα σε ταχύτατη ωρίμανση. Προς το τέλος του πολέμου ιδρύθηκε η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ) που συμπεριέλαβε κλαδικά και τοπικά σωματεία.
- β. «Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως»:** Στα πλαίσια της Ύπατης Αρμοστείας Σμύρνης ιδρύθηκε η «Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως», η οποία βοηθούσε όσους επέστρεφαν να αποκατασταθούν στα σπίτια τους και τις ασχολίες τους. [Η ίδρυση της υπηρεσίας αυτής ήταν επιβεβλημένη καθώς] η επιστροφή των προσφύγων στη Μικρά Ασία ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 1918 μετά τον τερματισμό του πολέμου για την Τουρκία. Οι περισσότεροι επέστρεψαν στις εστίες τους μετά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, το Μάιο του 1919. Μέχρι το τέλος του 1920 η πλειονότητα των προσφύγων είχε επιστρέψει στη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη. Οι συνθήκες που βρήκαν στην πατρίδα τους ήταν άσχημες, καθώς πολλά σπίτια, εκκλησίες και σχολεία είχαν μερικώς ή εντελώς καταστραφεί. Επίσης, σε κάποιες περιοχές, σε σπίτια Ελλήνων είχαν εγκατασταθεί Μουσουλμάνοι πρόσφυγες από τις βαλκανικές χώρες.
- γ. «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» (1905):** Στο μεταξύ [Σύντομα] η επανάσταση [του Θερίσου (1905)] είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» στο Θέρισο, με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα, «Το Θέρισο». Η χωροφυλακή, που υποστήριζε τον Πρίγκιπα, δεν ήταν σε θέση να ελέγχει τα πράγματα, καθώς μάλιστα πολλοί χωροφύλακες αυτομόλησαν προς τους επαναστάτες.

**ΘΕΜΑ Α2**

- α.** Σωστό,  
**β.** Σωστό,  
**γ.** Λάθος,  
**δ.** Λάθος,  
**ε.** Λάθος.



**ΘΕΜΑ Β1**

**α.** Σχολικό βιβλίο, Β. ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ (1844-1880) / 3.η «νέα γενιά», σελίδες 75-6:

**1§:** *Η παρακμή των ξενικών κομμάτων συμπίπτει με την ανάδειξη μιας νέας γενιάς ανθρώπων με εντελώς διαφορετική νοοτροπία και καταβολές. [...]*

**2§:** *Η νέα γενιά ασκούσε έντονη κριτική ... πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος.*

**β.** Σχολικό βιβλίο, Δ. ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΔΙΧΑΣΜΟΣ (1909-1922) / 4. Ο εθνικός διχασμός (1915-1922) / α. Από την παραίτηση τον Βενιζέλου έως τη Συνθήκη των Σεβρών, σελίδες 93-94:

**1§:** *[...] Το 1913, τον βασιλιά Γεώργιο Α' διαδέχθηκε στο θρόνο ο Κωνσταντίνος, στον οποίο ο Βενιζέλος, ένα χρόνο νωρίτερα, παραχώρησε το αξίωμα του αρχιστράτηγου. Μέχρι το 1915 οι δύο ισχυρές προσωπικότητες δεν ήρθαν σε σύγκρουση. [...]*

**2§:** *Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, ... Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης.*

**ΘΕΜΑ Β2**

Σχολικό βιβλίο, Ε. Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ / 9. Η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος, σελίδες 219-220,

**1§:** *Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, [όσον αφορά τη λύση του Κρητικού ζητήματος] το έλυσε ο πόλεμος [Βαλκανικοί πόλεμοι 1912-1913)]. [...]*

**2§:** *Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ταχύτατα, ... των Μ. Δυνάμεων, είχαν πλέον εξαφανιστεί από την Κρήτη.*

**3§:** *Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση ... έλαβαν γνώση των ενεργειών της ελληνικής κυβέρνησης.*

**4§:** *Ένα μήνα αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1913, ... 7 ΗΜΕΡΑΙ ΕΤΗ ΑΓΩΝΙΑΣ.*

**ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**

**ΘΕΜΑ Γ1**

Ως πρόλογος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ελάχιστο παραλλαγμένο χωρίο από το σχολικό βιβλίο: ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ / ΕΙΣΑΓΩΓΗ, σελίδα 137:

**1§:** *[...] τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα τα κύματα των προσφύγων που έφθαναν στην Ελλάδα ήταν συχνότερα και πολυαριθμότερα [συγκριτικά με αυτά του 19ου αιώνα]. Αιτία ήταν οι πολεμικές συγκρούσεις και η εχθρότητα μεταξύ των κρατών της Βαλκανικής χερσονήσου, ως συνέπεια του γενικότερου ανταγωνισμού στην περιοχή. [...]*

**α.** Σχολικό βιβλίο, Α. ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1914-1922 / 1. Ο διωγμός του 1914 (ο πρώτος διωγμός), σελίδες 138-139,

**3§:** *Τους πρώτους μήνες του 1914 έγιναν ... λεηλασίες και δολοφονίες σε βάρος των Ελλήνων.*

**6§:** *Οι ενέργειες των Τούρκων προκάλεσαν ... που έφθασαν στην Ελλάδα το διάστημα αυτό ανήλθαν σε πολλές χιλιάδες.*



### Πληροφορίες από κείμενο Α

- «Σύμφωνα με τους Τούρκους, ... εγκατέλειπαν την ελληνική Μακεδονία και την Ήπειρο.»: επιβεβαιώνεται η μετανάστευση Μουσουλμάνων της Βαλκανικής προς την Τουρκία, γεγονός που αποτέλεσε πρόσχημα για την τουρκική κυβέρνηση να εκδιώξει του Έλληνες.
- «Η ελληνοτουρκική διαμάχη για τα νησιά ... τους πρώτους μήνες του 1914, της Μικράς Ασίας.»: επιβεβαιώνεται η εκδίωξη των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης και στη συνέχεια της Μ. Ασίας το 1914, λόγω της «εκκρεμότητας στο ζήτημα της κατακύρωσης των νησιών του ανατολικού Αιγαίου στην Ελλάδα που επιδείνωσε τις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας.» [1. Ο διωγμός του 1914 (ο πρώτος διωγμός), σελ. 138, 35]
- «Σύμφωνα με ελληνικούς υπολογισμούς, ... αλλά και της Ανατολικής Θράκης.»:  
**Προσοχή:** τα νούμερα του προσφυγικού ρεύματος σε συνδυασμό με την προέλευση επιβεβαιώνουν την εξέλιξη των διώξεων από την Ανατολική Θράκη προς την Μικρά Ασία. Αρχικά αναφέρεται το σύνολο των Ελλήνων προσφύγων από την Ανατολική Θράκη και τη Μικρά Ασία. Δηλαδή: Ιούνιος 1914 → 156.872 (σύνολο)  
**Ανάλυση:**  
Απρίλιος (1914) → 89.565  
Μάιος (1914) → 30.352 (από Αν. Θράκη)  
→ 29 (από Μ. Ασία)  
Αρχές Ιουνίου (1914) → 21.622 (από Αν. Θράκη)  
→ 15.304 (από Μ. Ασία) με το μεγαλύτερο ποσοστό την περίοδο 13-15 Ιουνίου (1914).

### Πληροφορίες από κείμενο Β (πίνακας)

- Τα δεδομένα του πίνακα επεκτείνουν τα αριθμητικά στοιχεία που προέρχονται από το κείμενο Α.
  - Επιβεβαιώνεται ότι «οι διώξεις και οι εκτοπίσεις του ελληνικού στοιχείου συνεχίστηκαν, με μικρότερη όμως ένταση, και κατά τα επόμενα χρόνια, μέχρι το τέλος του πολέμου, το 1918.»
  - Επιβεβαιώνεται το μεγάλο προσφυγικό ρεύμα στην περίοδο 1914-1918 με συγκεκριμένα αριθμητικά στοιχεία (αναφορά) από την Ανατολική Θράκη, τη δυτική Μικρά Ασία και τον Πόντο.
  - Εντυπωσιακό το σύνολο των προσφύγων που ανέρχεται σε σχεδόν μισό εκατομμύριο (490.000), γεγονός που επιβεβαιώνει ότι «Οι ενέργειες των Τούρκων προκάλεσαν μεγάλο κύμα φυγής προς την Ελλάδα.»
- β. Σχολικό βιβλίο, Α. ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1914-1922 / 1. Ο διωγμός του 1914 (ο πρώτος διωγμός), σελίδα 139,**  
**55:** Οι καταπίεσεις που υπέστησαν οι Έλληνες πήραν τις εξής μορφές:
- θεσπίστηκαν έκτακτες ... για τις ανάγκες του πολέμου.
  - Τέθηκαν εμπόδια στις εμπορικές δραστηριότητες τους.
  - Πληθυσμοί χωριών ή και ... προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας.
  - Οι άνδρες άνω των 45 ετών, ... και όσοι συνελήφθησαν, εκτελέστηκαν.



### Πληροφορίες από κείμενο Γ

- Επιβεβαιώνεται η ύπαρξη των ταγμάτων εργασίας, τα οποία αποτέλεσαν «εργαλεία» εξόντωσης του ανδρικού ελληνικού πληθυσμού.
- Επιβεβαιώνεται η δυνατότητα εξαγοράς της στρατιωτικής θητείας και η λιποταξία ορισμένων, αλλά η συγγραφέας αποσαφηνίζει τους λόγους της λιποταξίας, δηλ ότι αυτή οφειλόταν στην αδυναμία εξαγοράς της θητείας λόγω φτώχειας, όπως επίσης ότι οικογένειες των λιποτακτών τιμωρούνταν εξαιτίας τους.
- Δίνονται συγκεκριμένα στοιχεία των θανόντων Ελλήνων (250.000) στα τάγματα εργασίας (έκθεση Ελλήνων βουλευτών του οθωμανικού κοινοβουλίου, τέλη του 1918).

### ΘΕΜΑ Δ1

- α. Σχολικό βιβλίο, Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ / 8.** Η Τράπεζα της Ελλάδος, σελίδα 53:  
*Το 1927, με αφορμή το αίτημα της Ελλάδας ... ξεκίνησε από τη Νέα Υόρκη το 1929.*

**Σχολικό βιβλίο, Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ / 9.** Η κρίση του 1932, σελίδα 54:  
*Η παγκόσμια οικονομική κρίση έφτασε ... με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.*

### Πληροφορίες από κείμενο Α

- Επιβεβαιώνεται η λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος από το 1928.
- Επιβεβαιώνονται οι θετικές εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας μέσω της λειτουργίας και των πρωτοβουλιών της Τράπεζας της Ελλάδας καθώς επισημαίνεται η σημασία της εξασφάλισης της μετατρεψιμότητας της δραχμής (εθνικό νόμισμα) σε λίρες (χρυσός) και ο τρόπος που η εφαρμογή αυτού του κανόνα συνέδεε τη νομισματική κυκλοφορία με τις συναλλαγές της Ελλάδας με το εξωτερικό.

- β. Σχολικό βιβλίο, Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ / 9.** Η κρίση του 1932, σελίδα 54:  
*Οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης... πέρα από τα αρνητικά, είχε και θετικά στοιχεία.*

### Πληροφορίες από κείμενο Β

- Επιβεβαιώνονται μια σειρά ρηξικέλευθων μέτρων παρεμβατισμού, που μάλιστα χαρακτηρίζονται «αντιδημοτικά», με αντικειμενικό στόχο την προστασία της ελληνικής οικονομίας και κύρια προοπτική την αυτάρκεια και την, σε «ορθολογική βάση» ανάπτυξη της Ελλάδας.
- Τα μέτρα που αναφέρονται είναι:
  - κατάργηση της ελεύθερης μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος σε συνάλλαγμα,
  - αναστολή αποπληρωμής του δημοσίου χρέους,
  - επαναπροσδιορισμό και αναδιαμόρφωση των δασμών (προφανώς στα εισαγόμενα προϊόντα)
  - εφαρμογή μιας μορφής «αντιπραγματισμού» στο εξωτερικό εμπόριο (διακανονισμός clearing)